

Hallituksen esitys Eduskunnalle äitiysavustuslaiksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi äitiysavustuslaki, jolla korvataan nykyinen vuodelta 1941 oleva laki. Lakiehdotuksen tarkoituksena on järkipäristää hallintoa siirtämällä äitiysavustuksen toimeenpanoon liittyvät tehtävät kokonaisuudessaan kansaneläkelaitoksen hoidettaviksi. Lisäksi voimassa oleviin äitiysavustusta koskeviin säännöksiin tehtäisiin joitakin lähinnä teknisluonteisia tarkistuksia.

Samanaikaisesti tämän hallituksen esityksen kanssa annetaan hallituksen esitys sotilasavustuslaiksi, jolla myös sotilasavustuksen toimeenpano siirrettäisiin kokonaisuudessaan kansan-

eläkelaitoksen hoidettavaksi. Uudistukset ovat osa laajempaa tehtävien siirtoa kansaneläkelaitokselle. Vuoden 1993 alusta kansaneläkelaitoksen hoidettaviksi on siirretty lapsilisä ja lasten kotihoidon tuki. Vuonna 1994 kansaneläkelaitoksen hoidettavaksi on tarkoitus siirtää äitiysavustuksen ja sotilasavustuksen lisäksi yleinen asumistuki ja opintotuki. Lisäksi vuosina 1992 ja 1993 kokeillaan toimeentulotuen osittaista siirtoa kansaneläkelaitoksen hoidettavaksi.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 1994 alusta.

SISÄLLYSLUETTELO

	Sivu		Sivu
YLEISPERUSTELUT	3	YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	6
1. Nykytila ja ehdotetut muutokset	3	1. Lakiehdotuksen perustelut	6
1.1. Nykytila	3	2. Voimaantulo	12
1.2. Ehdotetut muutokset	4	3. Säättämisyjärjestys	13
2. Esityksen vaikutukset	4	LAKIEHDOTUS	14
2.1. Taloudelliset vaikutukset	4		
2.2. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset ..	5		
2.3. Vaikutukset eri kansalaisryhmien asemaan	5		
3. Asian valmistelu	6		

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila ja ehdotetut muutokset

1.1. Nykytila

Äitiysavustusta koskevat säännökset sisältyvät äitiysavustuslakiin (424/41) ja äitiysavustusasetukseen (58/77), jotka ovat tulleet voimaan vuoden 1941 heinäkuun alusta. Lakia ja asetusta on muutettu useaan otteeseen.

Äitiysavustuslain mukaan Suomessa pysyvästi asuvalle naiselle myönnetään hakemuksesta äitiysavustus. Oikeus avustukseen on tietyn edellytyksen myös ulkomailla asuvalle naisella ja hänen alaikäisellä lapsellaan. Avustuksen tarkoituksena on osaltaan tasata perheelle lapsen syntymästä aiheutunutta taloudellista raskautta antamalla kaikille synnyttäjille taloudelliset mahdollisuudet vastasyntyneen lapsen hoitoon sopivien vaatteiden ja muiden tarvikkeiden hankkimiseen. Avustuksen saamisen yleisenä edellytyksenä on, että äiti syntyvän lapsen turvaamiseksi käy terveystarkastuksessa viimeistään ennen raskaudentilan neljännen kuukauden päättymistä. Sosiaalilautakunta voi kuitenkin terveystarkastuksen laiminlyönnistä huolimatta myöntää avustuksen, jos on ilmeistä, ettei lapsen terveyttä ole vaarannettu.

Äitiysavustusta on haettava ennen synnytystä. Avustus voidaan kuitenkin myöntää, jos sitä on haettu kolmen kuukauden kuluessa synnytyspäivästä. Avustusta haetaan sosiaalilautakunnalta, joka myöntää ja suorittaa avustuksen. Avustus suoritetaan ennen synnytystä tai ensi tilassa synnytyksen jälkeen. Edellytyksenä avustuksen suorittamiselle on kuitenkin, että raskauden on selvitetty todennäköisesti kestäneen vähintään 180 päivää. Oikeus avustuksen saamiseen on menetetty, jos avustusta ei ole nostettu neljän kuukauden kuluessa synnytyspäivästä.

Jos äitiysavustukseen oikeutettu nainen kuolee ennen kuin avustus on ehditty suorittaa, suoritetaan avustus vastasyntyneen lapsen hoitoon käytettäväksi. Avustus suoritetaan myös, jos lapsi syntyy kuolleena tai synnytyksen jälkeen kuolee ennen kuin avustus on suoritettu. Jos sekä äiti että lapsi kuolevat synnytyksen aikana tai välittömästi sen jälkeen, suoritetaan avustus rahassa äidille synnytyksen johdosta annetun huollon kustantaneelle henkilölle.

Oikeus äitiysavustukseen on myös alle yksi-vuotiaan lapsen lapseksiottajalla tai ottovan-

hemmalla. Avustusta on haettava ennen kuin lapsi saavuttaa sanotun yhden vuoden iän. Oikeus avustuksen saamiseen on menetetty, jos avustusta ei ole nostettu 14 kuukauden kuluessa lapsen syntymästä. Avustuksen saamisen edellytyksenä ei ottoplapsen osalta luonnollisestikaan ole äitiysavustuslain muutoin edellyttämä terveystarkastus.

Äitiysavustus suoritetaan avustuksen saajan hakemuksen mukaan kutakin lasta kohti joko raha- tai luontoisavustuksena (äitiyspakkaus). Sosiaalilautakunta voi kuitenkin, milloin lapsen hoidon tarve sitä ilmeisesti vaatii, päättää avustuksen suoritustavasta. Noin 85 prosenttia äitiysavustuksen saajista ottaa avustuksen äitiyspakkauksena.

Äitiysavustuksen määrästä päättää valtioneuvosto. Avustuksen määrä on 1 päivästä maaliskuuta 1993 760 markkaa lasta kohti.

Äitiysavustus ei ole veronalaista tuloa.

Äitiysavustus suoritetaan valtion varoista. Avustuksen määrää on viime vuosina korotettu vuosittain noin 20 markalla. Vuonna 1991 avustusta maksettiin 55,7 miljoonaa markkaa.

Mikäli äitiysavustusta ei ole kunnan tilauksesta etukäteen toimitettu sille joko rahana tai sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämisskeskuksen määräämien tarvikkeiden muodossa, avustus suoritetaan kunnan varoista. Korvaus kunnan varoista maksetuista avustuksista suoritetaan hakemuksesta kunnalle kalenterivuositain. Kunnan tulee hakea korvausta sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämisskeskukselta neljän kuukauden kuluessa kunkin kalenterivuoden päättymisestä uhalla, että oikeus siihen muuten voidaan katsoa menetetyksi.

Suomessa syntyi 1980-luvulla ja 1990-luvun alussa vuosittain keskimäärin noin 65 000 lasta.

Sosiaalilautakunnan päätökseen äitiysavustusasiassa haetaan muutosta lääninoikeudelta. Valituksia on vuosittain vain muutama. Lääninoikeuden päätös asiassa on lopullinen.

Äitiysavustuslain 10 §:ssä tarkoitetuista sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämisskeskuksen päätöksistä voi muutoksenhausta hallintoasioissa annetun lain (154/50) nojalla hakea muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta. Käytännössä valituksia ei ole esiintynyt.

Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämisskeskus määrää äitiysavustuspakkauksen sisällöstä. Pakkauksen sisältö uusitaan kalenteri-

vuosittain valtion kunkin vuoden talousarviossa äitiysavustuksen suorittamiseen varatun määrärahan puitteissa. Käytännössä pakkausten toimittamisesta huolehtii Valtion hankintakeskus sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksen kanssa vuosittain valtion kunkin vuoden talousarvioesityksen vahvistamisen jälkeen tehtävän hankintasopimuksen pohjalta.

1.2. Ehdotetut muutokset

Ehdotettu äitiysavustuksen toimeenpanon siirtäminen kansaneläkelaitoksen hoidettavaksi on osa laajempaa uudistusta. Samanaikaisesti tämän esityksen kanssa annetaan hallituksen esitys myös sotilasavustuksen toimeenpanon siirtämisestä kansaneläkelaitoksen hoidettavaksi vuoden 1994 alusta. Sosiaali- ja terveysministeriön asettaman tehtäviensiirtotoimikunnan toimeksiannon mukaisesti vuoden 1994 aikana kansaneläkelaitoksen hoidettavaksi on lisäksi tarkoitus siirtää yleinen asumistuki ja opintotuki. Lisäksi toimikunnan tehtävänä on järjestää kokeilu siitä, miltä osin toimeentulotuen maksatus olisi mahdollisesti siirrettävissä kansaneläkelaitoksen hoidettavaksi. Kokeilu järjestetään vuosina 1992 ja 1993.

Uudistushanke perustuu pääministeri Esko Ahon hallitusohjelmaan 26 päivältä huhtikuuta 1991, jossa on todettu, että perustoimeentulojärjestelmiä yksinkertaistetaan ja selvitetään etuuksien maksatuksen siirtäminen niin sanottu yhden luukun periaatteella kansaneläkelaitokselle. Vuoden 1992 tulo- ja menoarvioesityksen yleisperusteluissa on hallitusohjelmaa täsmällisemmin todettu, että sosiaaliturvahalinnon yksinkertaistamiseksi, palvelujen saataavuuden parantamiseksi ja kansalaisten oikeusturvan varmistamiseksi lasten kotihoidon tuen, lapsilisän, äitiysavustuksen, opintotuen, asumistuen, sotilasavustuksen, elatustuen ja soveltuvin osin toimeentulotuen maksatus ja toimeenpano valmistellaan siirrettäväksi kansaneläkelaitokselle. Lapsilisien ja lasten kotihoidon tuen osalta siirto tapahtui vuoden 1993 alusta. Elatustuen osalta siirron toteuttamisesta on tarkoituksenmukaisuussyistä luovuttu.

Uudistuksen tarkoituksena on toteuttaa niin sanottua yhden luukun periaatetta siten, että kansalainen voisi saada eri sosiaalietuudet mahdollisimman keskitetysti samasta toimipisteestä. Asiakasta olisi voitava palvella entistä

paremmin muun muassa siten, ettei hänen tarvitse antaa samoja itseään koskevia tietoja useille eri viranomaisille. Toisaalta viranomaisen voisi käyttää kerran annettuja tietoja usean etuuden myöntämiseen. Äitiysavustuksen myöntämisessä ei sovelleta yksilökohtaista tarveharkintaa eikä etuus edellyttä useita käyntejä avustuksen myöntävän ja maksavan viranomaisen toimipisteessä. Asiakkaan kannalta palvelu toimii parhaalla tavalla, kun etuuksien hakeminen on mahdollisimman yksinkertaista.

Kokonaisuudessaan toteutettuna uudistus merkitsikin muun muassa perhepoliittisten etuuksien hakemismenettelyn yksinkertaistamista kansalaisen kannalta. Ennen lapsen syntymää ensimmäinen toimeentuloturva koskeva asia on yleensä äitiysrahan hakeminen noin kaksi kuukautta ennen laskettua synnytysaikaa. Asioidessaan tätä varten kansaneläkelaitoksen paikallistoimistossa asiakas voisi samalla hakea myös äitiysavustusta. Lisäksi asiakas voisi antaa lapsilisän myöntämiseen tarvittavat tiedot ja saada tietoa lasten kotihoidon tuesta ja tarvittavan hakulomakkeen, joka sitten olisi tarvittaessa lähetettävissä postitse paikallistoimistoon.

Useisiin etuuksiin liittyvien toimeenpanotehtävien kokoaminen samalla taholla hoidettavaksi on käytännössä omiaan johtamaan siihen, että eri etuuksien myöntämisperusteisiin ja toimeenpanoon liittyvät erityisesti menettelyä koskevat määrittelyt ja käsitteet asteittain yhdenmukaistuvat. Käsitteitä ja määrittelyjä onkin pyritty mahdollisimman pitkälle yhdenmukaistamaan jo etuuksien siirtoon liittyvän lainsäädännön uusimisen yhteydessä.

2. Esityksen vaikutukset

2.1. Taloudelliset vaikutukset

Nykyisin äitiyspakkauksen sisällöstä määrää sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus. Käytännössä pakkausten toimittamisesta kuitenkin huolehtii Valtion hankintakeskus sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksen kanssa valtion kunkin vuoden talousarvion vahvistamisen jälkeen tehtävän hankintasopimuksen pohjalta. Äitiysavustuksen suorittamiseen talousarviossa varatusta määrärahasta maksetaan äitiysavustuksen lisäksi myös äitiyspakkauksista menevä liikevaihtovero, yleiskulut ja rahtikustannukset sekä äitiysavustuksen saajille jaettava ohjekirjanen.

Kunnat ovat tilanneet äitiysavustuspakkaukset suoraan Valtion hankintakeskukselta. Pakkaukset on tilattu joko rautateitse kunnan varastoon sieltä edelleen avustukseen oikeutetuille toimitettavaksi tai lähetetty suoraan avustukseen oikeutetuille postitse. Valtio on vastaanottanut rautateitse toimitetuista pakkauksista aiheutuneista kustannuksista. Postitse toimitetuista pakkauksista aiheutuneista kustannuksista kunnat sen sijaan ovat vastanneet itse. Postitse tapahtuvaan jakeluun siirtyneille kunnille ei toisaalta ole syntynyt pakkausten säilyttämis- eikä edelleenvälittämiskustannuksia. Postitse tapahtuvaan jakeluun on siirtynyt noin 100 kuntaa. Pakkauksista postitse kuitenkin kulkee noin puolet, koska jakelussa ovat mukana kaikki suurimmat kunnat.

Hankintasopimuksen laskutusta koskevan sopimusehdon mukaan Valtion hankintakeskus on oikeutettu laskuttamaan valtiota lähettämistään pakkauksista sekä niiden yleiskulut ja rahtikustannukset. Postitse suoraan avustukseen oikeutetuille toimitettujen pakkausten lisäkustannuksista hankintakeskus on laskuttanut tilaajakuntaa.

Uudistuksen voimaantultuakin äitiysavustukset rahoitettaisiin kokonaisuudessaan valtion varoista talousarvioon vuosittain äitiysavustuksesta aiheutuvien kustannusten korvaamiseksi varatun määrärahan puitteissa. Määrärahaan arvioitaisiin jatkossakin mukaan myös kaikki ne äitiysavustuspakkausten etuuden saajalle toimittamisesta aiheutuvat kustannukset, jotka eivät ole kansaneläkelaitoksen tämän lain yleisestä toimeenpanosta aiheutuvia toimintamenoja eli liikevaihtovero, lähetys- ja kuljetuskustannukset sekä hankkijan toimitusmaksu ja pakkauskustannukset. Pakkauksen kustannukset arvioitaisiin edelleen niin, että äitiysavustuksen markkamäärä vastaa pakkausten materiaalista arvoa välittömine pakkauskustannuksineen. Lakiehdotuksen mukaan äitiyspakkausten toimittamisesta rautateitse ja edelleen kuntien välityksellä luovuttaisiin ja avustus toimitettaisiin aina postin välityksellä tai muulla kansaneläkelaitoksen määräämällä tavalla. Uudistuksen seurauksena kuljetuskustannukset siirtyisivät kokonaisuudessaan valtion vastattaviksi. Tämä ei kuitenkaan lisäisi merkittävästi julkisia kustannuksia.

Valtion hankintakeskus ja Posti- ja telelaitos on tarkoitus muuttaa vuoden 1994 alusta liikelaitoksiksi. Valtion hankintakeskuksen osalta uudelleenjärjestelyt aiheuttavat äitiysavustus-

momentille yleiskulujen osalta jonkin verran lisäämäärärahan tarvetta. Myös postin kautta tapahtuvaan jakeluun siirtyminen aiheuttaa jonkin verran kustannusten nousua, koska postille maksettavien korvausten suorittamisen ei voida katsoa kuuluvan kansaneläkelaitoksen tämän lain yleisestä toimeenpanosta aiheutuviin toimintamenoihin.

Äitiysavustus on tarkoitettu siirron yhteydessä säilyttää määrältään ja laadultaan nykyisen tasoisena. Koska äitiyspakkausten jakelukustannukset siirtyvät kokonaisuudessaan valtion kustannettavaksi, edellyttää siirron toteuttaminen noin yhden miljoonan markan korotusta äitiysavustusmomentille.

Äitiysavustukseen liittyvien tehtävien arvioidaan vaatineen kunnissa suuruusluokaltaan 15 henkilön vuosityöpanoksen. Koska kuntien lakisääteiset tehtävät supistuvat äitiysavustuksen siirron myötä, vähennetään kuntien laskennallista valtionosuutta edellä arvioitua työpanosta vastaavalla määrällä eli 1 200 000 markalla.

Täytäntöönpanotyön kansaneläkelaitokselle aiheuttamat toimintamenot luettaisiin lakiesityksen mukaan kansaneläkelaitoksen toimintamenoihin. Kansaneläkelaitoksen tehtävät lisääntyvät jonkin verran.

2.2. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset

Uudistus edellyttää siirtymävaiheessa suunnittelutehtäviä kansaneläkelaitoksessa. Äitiysavustuksen siirtymisessä kansaneläkelaitoksen hoidettavaksi tarvittavat resurssit turvataan laitoksen sisäisillä järjestelyillä.

Ehdotettu muutoksenhakutie kansaneläkelaitoksen päätöksestä sosiaalivakuutuslautakuntaan ja edelleen tarkastuslautakuntaan vastaa paitsi sairausvakuutuslain mukaisen äitiys-, isyys- ja vanhempainrahan myös kansaneläkelaitoksen hoidettaviksi kuluvan vuoden alusta siirtyneiden lapsilisän ja lasten kotihoidon tuen kohdalla omaksuttua sääntelyä. Sanottujen muutoksenhakuelinten tehtävät tulevat siten uudistuksen voimaantultua entisestään jonkin verran lisääntymään.

2.3. Vaikutukset eri kansalaisryhmien asemaan

Kansalaisten kannalta uudistuksen tarkoituksena on toteuttaa niin sanottua yhden luukun periaatetta siten, että yksittäinen kansalainen voisi saada eri sosiaalietuudet mahdollisimman harvoilla asioimisilla eri viranomaisten

toimipisteissä. Uudistus on osa laajempaa tehtävien siirtoa kansaneläkelaitokselle. Sairausvakuutuslain mukaisen äitiys-, isyys- ja vanhempainrahan maksaminen on jo ennestään kansaneläkelaitoksen tehtävänä. Uudistuksen toteututtua äitiysavustusta ja äitiysrahaa koskevat hakemukset voitaisiin tehdä samanaikaisesti. Myös lapsilisää ja lasten kotihoidon tukea koskevat hakuohjeet voidaan saada samalla asioimiskerralla. Kansalaisen kannalta tehtävien siirtoa kansaneläkelaitokselle koskeva uudistus kokonaisuutena merkitsee parannusta.

3. Asian valmistelu

Sosiaali- ja terveysministeriö asetti 15 päivänä tammikuuta 1992 toimikunnan, jonka teh-

tävänä on valmistella muun muassa äitiysavustuksen siirtymistä kansaneläkelaitoksen hoidettavaksi. Toimikunnassa ovat sosiaali- ja terveysministeriön lisäksi olleet edustettuina valtioneuvoston kanslia, valtiovarainministeriö, ympäristöministeriö, opetusministeriö, sosiaali- ja terveyshallitus, sittemmin sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus, asuntohallitus, kansaneläkelaitos sekä kuntien keskusjärjestöt.

Hallituksen esityksestä on käyty järjestelyasiakirjan edellyttämät neuvottelut.

Hallituksen esitys perustuu toimikunnan ehdotukseen.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

1 §. *Lain soveltamisala.* Pykälä sisältää lain soveltamisalaa koskevan säännöksen. Ehdotettu säännös vastaa pääosin voimassa olevan lain soveltamisalasäännöstä. Asian luonteesta johtuen äitiysavustukseen oikeutettujen ja sairausvakuutuslain (364/63) mukaan raskauden ja synnytyksen johdosta vakuutettujen henkilöiden piiriin tulisi mahdollisimman pitkälle vastata toisiaan. Molemmissa on kysymys raskautteen ja lapsen syntymään liittyvistä etuuksista. Tämän vuoksi lain soveltamisalaa koskevaa säännöstä ehdotetaan täsmennettäväksi vastaamaan nykyistä paremmin sairausvakuutuslain vastaavaa säännöstä. Muutosehdotukset nykyiseen verrattuna ovat vähäisiä eikä niillä voida arvioida olevan taloudellisia vaikutuksia.

Tarkoituksena on mahdollisimman pikaisesti koota yhteen lakiin kansaneläkelaitoksen toimeenpaneman sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisalasäännökset koskien tilanteita, joissa henkilö joko lähtee Suomesta tai muuttaa Suomeen. Soveltamisalasäännösten tarkoituksena olisi pyrkiä yhdenmukaisesti määrittelemään käsitteet oleskelu ja asuminen. Erikseen säädettäisiin lisäksi tietyistä erityisistä palvelusuhteista, kuten esimerkiksi diplomaateista, Yhdistyneiden Kansakuntien tai muiden kansainvälisten järjestöjen palveluksessa olevista

henkilöistä, lähetetyistä työntekijöistä, kehitysyhteistyötehtävissä olevista henkilöistä ja opiskelijoista sekä heidän perheenjäsenistään.

2 §. *Oikeus avustukseen.* Voimassa olevan lain 7 §:n 2 momentin mukaan yleisenä edellytyksenä äitiysavustuksen suorittamiselle on, että hakijan raskauden on selvitetty todennäköisesti kestäneen vähintään 180 päivää. Lääketieteen kehittyessä yhä nuoremmat lapset jäävät parantuneen hoidon ansiosta eloon. Tämä lääketieteen kehitys on otettu huomioon lääkintöhallituksen aikanaan hyväksymässä lääkintöhallituksesta annetun asetuksen (130/70) 1 §:n nojalla annetussa tautiluokituksessa, joka on otettu käyttöön vuoden 1987 alusta. Tautiluokitus on laadittu WHO:n hyväksymän kansainvälisen tautiluokituksen pohjalta. Tautiluokituksessa raskauden kestolle asetetun määritelmän mukaan synnytyksellä tarkoitetaan raskausiältään vähintään 22 raskausviikon eli 154 päivän ikäisen sikiön tai lapsen syntymistä.

Käytännön toiminnan kannalta olisi tarkoituksenmukaista, että raskauden kestoa ja synnytystä koskevat määritelmät sosiaali- ja terveydenhuollossa vastaisivat toisiaan. Aikarajojen tautiluokituksessa ja nykyisessä äitiysavustuslaissa poiketessa toisistaan, jäävät äitiysavustuslain mukaan ne äidit, joiden lapsi on syntynyt raskauden kestätyä 154 päivää, mutta alle 180 päivää, ilman äitiysavustusta. Elävänä

syntyneen lapsen johdosta äitiysavustus on tosin käytännössä usein myönnetty.

Raskauden kestoa ja synnytystä koskevien määritelmien yhdenmukaistamiseksi ja epäyhtenäisen käytännön välttämiseksi pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että äitiysavustuslaissa tarkoitettu raskauden kesto-aika, jonka kuluttua oikeus äitiysavustukseen alkaa, muutettaisiin vastaamaan tautiluokituksen määritelmää, jolloin vaadittu aika lyhenisi 180 päivästä 154 päivään. Muutettuna säännös vastaisi myös sairausvakuutuslain 21 §:ään tehtyä samanaikaisesti tautiluokituksen kanssa vuoden 1987 alusta voimaan tullutta muutosta, jonka mukaan vakuutettu on oikeutettu äitiys- ja vanhempainrahaan raskauden kestätyä 154 päivää.

Pykälän 1 momentin mukaan äitiysavustuksen saamisen yleisenä edellytyksenä olisi edelleen, että nainen ennen raskauden tilansa neljännen kuukauden päättymistä on käynyt terveystarkastuksessa terveyskeskuksessa tai lääkärin vastaanotolla. Tältä osin säännös vastaa voimassa olevan lain 1 §:n 3 momentin ja äitiysavustusasetuksen 2 §:n 1 momentin säännöksiä.

Äitiysavustusasetuksen 2 §:n 2 momentin mukaan sosiaalilautakunta voi terveystarkastuksen laiminlyömisestä huolimatta myöntää äitiysavustuksen, jos on ilmeistä, ettei syntyvän lapsen terveyttä ole vaarannettu. Äitiysavustuslain voimassaoloaikana lääketieteen menetelmät ovat kehittyneet niin, että äitien ja lasten kuolleisuus synnytyksessä on merkittävästi vähentynyt. Eräänä lain tavoitteena onkin ollut saada naiset raskaudenaikaisten terveydellisten haittojen torjumiseksi riittävän varhaisessa vaiheessa terveystarkastusten piiriin. Terveystarkastuksen laiminlyönti onkin harvinaista. Laiminlyönnin syyt ovat useimmiten olleet sosiaalisia. Käytännössä kuitenkin juuri näissä tapauksissa olisi erittäin tärkeätä, että äitiysavustus voitaisiin myöntää ilman terveydenhuoltohenkilökunnalta edellytettyjä arvioita lapsen terveydentilasta. Tämän vuoksi ehdotetaan, että kansaneläkelaitos voisi erityisestä syystä, kuulua tarvittaessa sosiaalihuoltolain (710/82) 6 §:n 1 momentissa tarkoitettua toimielintä, myöntää avustuksen terveystarkastuksen laiminlyömisestä huolimatta. Ehdotetussa muodossaan säännös vastaisi pitkälti myös nykyistä käytäntöä. Vuoden 1993 alusta tuli voimaan sosiaalihuoltolain muuttamisesta annettu laki (736/92), jolla luovuttiin pakollisesta sosiaali-

lautakunnasta kunnassa. Sosiaalihuoltoon kuuluvien tehtävien hoito tulee kuitenkin lain 6 §:n 1 momentin mukaan antaa kunnan määräämälle monijäseniselle toimielimelle. Toimielin on kunnallislain perusteella luottamushenkilöelin. Kysymykseen voi tulla kunnanhallitus, lautakunta, johtokunta tai toimikunta. Tämän vuoksi säännöksessä termi sosiaalilautakunta on korvattu termillä toimielin.

Pykälän 2 momentti vastaa voimassa olevan lain 3 §:n 1 momenttia.

Nykyisen lain 3 §:n 2 momentin mukaan, jos lapsi syntyy kuolleenä tai synnytyksen jälkeen kuolee, ennen kuin äitiysavustus on suoritettu, suoritetaan avustus kuitenkin äidille. Tämä on mahdollista jo oikeuden äitiysavustukseen synnyttyä tämän pykälän ehdotetun 1 momentin perusteella, joten asiasta ei nykyisen käytännön jatkumiseksi ole tarpeen erikseen säätää. Voimassa olevan lain 3 §:n 3 momenttia vastaavaa säännöstä niiden tilanteiden varalta, joissa sekä äiti että lapsi kuolevat synnytyksen aikana tai välittömästi sen jälkeen, ei enää ole sosiaaliturva- ja sosiaalivakuutusjärjestelmien kehittymisen vuoksi katsottu tarpeelliseksi eikä tarkoituksenmukaiseksi ottaa lakiin.

3 §. *Avustus ottovanhemmalle tai lapseksiottajalle.* Pykälään sisältyvät äitiysavustuksen myöntämistä ottovanhemmalle tai lapseksiottajalle koskevat äitiysavustuslain muista säännöksistä asian luonteen vuoksi poikkeavat säännökset. Pykälä vastaa asiallisesti voimassa olevan lain 2 §:n 1 ja 2 momentteja.

Voimassa olevan lain 2 §:n 3 momenttiin nykyisin sisältyvä nostamatta jätetyn äitiysavustuksen menettämistä koskeva säännös ehdotetaan otettavaksi lain 9 §:ään.

4 §. *Toimeenpano.* Kansaneläkelaitos hoitaisi ehdotetun lain mukaiset tehtävät. Eräissä lähinnä teknisluonteisissa, kuten hakemusten käsittelyä ja etuuksien maksamista koskevilla kysymyksissä, sovellettaisiin sairausvakuutuslaissa äitiys-, isyys- ja vanhempainrahasta annettuja säännöksiä.

Ehdotetun 7 §:n 3 momentin mukaan kansaneläkelaitos määräisi äitiyspakkauksen sisällöstä. Ehdotettujen 4 §:n ja 7 §:n 3 momentin estämättä kansaneläkelaitos voi käytännössä uskoa äitiyspakkauksen kokoamisen ja toimitamisen myös tarkoituksenmukaiseksi katsomansa ulkopuolisen tahon tehtäväksi.

5 §. *Rahoitus. Ennakoiden maksaminen.* Äitiysavustukset rahoitettaisiin edelleen kokonaisuudessaan valtion varoista. Pykälän 1 momen-

tissa ehdotetaan nimenomaan todettavaksi, että äitiysavustuksesta ja sen toimittamisesta välittömästi aiheutuvat kustannukset korvataan jatkossakin valtion vuotuisen talousarvioon tarkoitusta varten varatun määrärahan puitteissa.

Kansaneläkelaitos ei voi käyttää äitiysavustusten suorittamiseen missään tilanteessa omaa varallisuuttaan. Kansaneläkelaitoksen maksuvalmiuden turvaamiseksi pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että valtion tulee suorittaa laitokselle ennakkoa. Ennakon suorittamista varten kansaneläkelaitoksen olisi kunkin kuukauden 20 päivään mennessä ilmoitettava valtiolle määrä, joka laitoksen arvion mukaan tarvitaan seuraavan kuukauden avustusten maksamiseen. Kyseinen rahamäärä on tämän ilmoituksen perusteella suoritettava kansaneläkelaitokselle ennakkoon kuukausittain maksukuukautta edeltävän kuukauden toiseksi viimeiseen pankkipäivään mennessä. Kansaneläkelaitoksen puolestaan tulee avustusten maksukuukautta seuraavan kuukauden 20 päivään mennessä ilmoittaa valtiolle edellisenä kuukautena maksettujen avustusten yhteismäärä. Kalenterikuukautena maksettujen äitiysavustusten yhteismäärän ja saman kuukauden ennakkojen erotus otetaan huomioon maksukuukautta seuraavan toisen kuukauden ennakkoa määrättäessä.

6 §. *Toimintamenot.* Ehdotetussa menettelyssä lain yleisestä toimeenpanosta aiheutuvat muut kuin 5 §:ssä tarkoitetut toimintamenot luettaisiin kansaneläkelaitoksen toimintamenoiksi. Tämä on tarkoituksenmukaista, koska kansaneläkelaitos 4 §:n mukaan vastaisi kaikesta lain edellyttämästä toimeenpanotyöstä. Menettely olisi myös hallinnollisesti yksinkertainen.

7 §. *Äitiysavustus. Äitiyspakkauksesta päättäminen.* Pykälän 1 momentin mukaan äitiysavustus suoritettaisiin edelleen kutakin lasta kohti avustuksen hakijan ilmoituksen mukaan joko äitiyspakkauksena tai rahana. Nykyisin asiasta säädetään äitiysavustuslain 4 §:ssä ja äitiysavustusasetuksen 1 §:n 1 momentissa. Sanoitun asetuksen 1 §:n 2 momentin mukaan sosiaalilautakunta voi kuitenkin päättää äitiysavustuksen suoritustavasta, milloin lapsen hoidon tarve sitä ilmeisesti vaatii. Vastaavaa säännöstä ei enää ole katsottu tarpeelliseksi eikä tarkoituksenmukaiseksi sisällyttää lakiin.

Pykälän 2 momentti vastaa voimassa olevan lain 4 §:ää, jonka mukaan valtioneuvosto vahvistaa äitiysavustuksen suuruuden. Äitiysavus-

tusten suorittamiseen varattu määräraha ja äitiysavustuksen mahdollinen markkamääräinen korotus vahvistetaan kalenterivuositain valtion kunkin vuoden talousarviossa. Viime vuosina avustuksen markkamäärää on vuosittain korotettu noin 20 markalla. Äitiysavustuksen korottamisajankohdaksi talousarviossa on vuosittain määrätty maaliskuun 1 päivä. Talousarvion vahvistamisen jälkeen valtioneuvosto on päätöksellään vahvistanut äitiysavustuksen suuruudeksi talousarviossa kulloinkin todetun markkamäärän mainitusta maaliskuun 1 päivästä lukien. Päätöksen mukainen avustus suoritetaan lapsesta, jonka osalta sitä on haettu sanottuna maaliskuun 1 päivänä tai sen jälkeen.

Määrärahan tarve äitiyspakkauksista kohden on äitiysavustuksen kulloistakin markkamäärää suurempi, koska määrärahaa on talousarvion mukaan maksettu myös pakkauksista menevä liikevaihtovero, yleiskulut ja rahtikustannukset sekä äitiysavustuksen saajille jaettava ohjekirjanen. Sanotut erät on edellä mainitussa valtioneuvoston päätöksessä erikseen lueltu valtion varoista maksettavina menoina.

Äitiysavustuksen suuruuden vahvistamisen osalta menettely jatkuisi entisenlaisena. Valtion talousarvioon varataan vuosittain määräraha äitiysavustuksesta ja sen toimittamisesta välittömästi aiheutuvien kustannusten korvaamiseksi. Määrärahaan arvioidaan mukaan kaikki ne kustannukset, jotka eivät ole kansaneläkelaitoksen tämän lain 6 §:ssä tarkoitettuja toimintamenoja. Määrärahaan sisältyisivät siten äitiysavustuksen markkamäärän lisäksi liikevaihtovero, lähetys- ja toimituskustannukset sekä hankkijan toimitusmaksu ja pakkauskustannukset. Pakkauksen kustannukset arvioitaisiin edelleen niin, että äitiysavustuksen markkamäärä vastaa pakkauksen materiaalista arvoa välittömine pakkauuskustannuksineen. Vastaavat erät tulisi myös jatkossa luetella äitiysavustuksen suuruuden vahvistamista koskevassa valtioneuvoston päätöksessä.

Voimassa olevan lain 10 §:n 1 momentin ja asetuksen 6 §:n mukaan sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus määrää äitiysavustuspakkauksen sisällöstä eli siitä, mitä asusteita, varusteita ja muita tarvikkeita äidin ja vastasyntyneen lapsen tarve huomioon ottaen luontoisavustuksena on suoritettava. Valtion hankintakeskus huolehtii pakkausten koamisesta ja toimittamisesta sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksen

kanssa vuosittain tehtävän hankintasopimuksen pohjalta. Sopimus allekirjoitetaan valtion kunkin vuoden talousarvion vahvistamisen jälkeen. Hankinnassa noudatetaan valtion yleisiä hankintaehtoja (VYHE 1989). Hankintasopimuksessa sovitaan Valtion hankintakeskuksen sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksen laskuun toimittamista pakkauksista, tavaran toimitusajasta, tavaroiden tilaamisesta, lähetyksestä, vastaanotosta ja tarkastuksesta, laskutuksesta, sopimuksen purkamisesta ja ylivoimaisesta esteestä sekä sopimuksesta aiheutuvien riitojen ratkaisemisesta.

Ehdotetun pykälän 3 momentin mukaan äitiyspakkauksen sisällöstä määräisi jatkossa kansaneläkelaitos. Pakkauksen sisältö määräytyisi edelleen avustuksen saajan ja vastasyntyneen lapsen tarve huomioon ottaen.

8 §. *Hakeminen. Avustuksen suorittaminen.* Pykälän 1 momentissa ei ehdoteta säädettäväksi siitä, mistä kansaneläkelaitoksen paikallistointista äitiysavustusta haetaan. Mihin tahansa paikallistointistoon jätetty hakemus toimitetaan hallintomenettelylain (598/82) periaatteet huomioon ottaen toimivaltaisen paikallistointiston käsiteltäväksi. Toimisto määräytyisi samoin kuin sairausvakuutuslain mukaista äitiys-, isyys- ja vanhempainrahaa haattaessa.

Äitiysavustusasetuksen 3 §:n mukaan avustusta haetaan sosiaali- ja terveysministeriön vahvistaman kaavan mukaista lomaketta käyttäen. Lähtökohtana ehdotetun pykälän 1 momentissa on, että tuen hakeminen voisi tapahtua mahdollisimman joustavasti. Erityisen kirjallista hakemusta koskevan vaatimuksen sisällyttämistä lakiin ei tällöin ole pidetty tarpeellisena, vaan hakeminen voisi hallintomenettelylain periaatteet huomioon ottaen tapahtua myös muulla kansaneläkelaitoksen määräämällä tavalla. Kansaneläkelaitos saa yleensä tarvittavat tiedot sairausvakuutuslain mukaisen äitiys- ja vanhempainraha-hakemuksen yhteydessä.

Nykyisin äitiysavustusasetuksen 4 §:ään sisältyvää päätöksen tiedoksiannosta koskevaa säännöstä ei myöskään enää ole katsottu tarpeen sisällyttää lakiin. Hallintomenettelylain ja tiedoksiannosta hallintoasioissa annetun lain (232/66) säännösten periaatteet huomioon ottaen päätökset tullaan jatkossakin lähtökohtaisesti antamaan hakijalle tiedoksi kirjallisina.

Voimassa olevan äitiysavustuslain 5 §:n 1 momentin mukaan äitiysavustusta on haettava ennen synnytystä. Saman pykälän 2 momen-

tin mukaan avustus voidaan kuitenkin erityisesti syystä myöntää, vaikkei sitä ole haettu ennen synnytystä, jos avustusta on haettu viimeistään kolmen kuukauden kuluessa synnytyspäivän jälkeen.

Avustuksen hakuaikaa koskeva säännös ehdotetaan sisällytettäväksi tämän pykälän 2 momenttiin. Asiallisesti ehdotettu säännös vastaa pitkälti nykyisiä säännöksiä. Äitiysavustusta tulisi kuitenkin yhdenmukaisesti sairausvakuutuslain tarkoittaman äitiysrahan kanssa hakea viimeistään kahta kuukautta ennen laskettua synnytysaikaa. Muutosehdotuksen tarkoituksena on paitsi menettelyä koskevien säännösten yhdenmukaistaminen myös sen varmistaminen, että vastasyntyneen lapsen varustamiseen tarkoitettu äitiysavustus haetaan riittävän hyvissä ajoin ennen laskettua synnytysaikaa. Vastavasti yhdenmukaisesti äitiysrahan kanssa avustus voitaisiin hakemuksen myöhästymisestä huolimatta myöntää, jos epäminen olisi kohtuutonta.

Pykälän 3 momentti vastaa voimassa olevan lain 7 §:n 1 momenttia.

9 §. *Suoritustapa. Avustuksen menettäminen.* Voimassa olevaan lakiin tai asetukseen ei lain 7 §:n 1 momenttiin sisältyvää avustuksen suoritusaikaa koskevaa säännöstä lukuun ottamatta sisälly avustuksen suoritustapaa koskevia säännöksiä. Pykälään ehdotetaankin otettavaksi sanotut säännökset.

Pykälän 1 momentin mukaan rahana suoritettava äitiysavustus maksettaisiin avustukseen oikeutetun henkilön ilmoittamalle tilille Suomessa sijaitsevaan rahalaitokseen. Jos avustuksen nostaja haluaa avustuksen toimitettavaksi kotimailla sijaitsevasta rahalaitoksesta edelleen ulkomaille, tulee hänen jatkossakin itsensä vastata tästä aiheutuvista kustannuksista.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi poikkeuksellisesta maksamismenettelystä. Tilanteilla, joissa avustuksen tilille maksaminen ei ole mahdollista, pykälässä tarkoitetaan esimerkiksi pankkilakon aiheuttamaa estettä normaalille maksatukselle. Erityisen syyn vaikutuksen poikkeukselliseen menettelyyn maksatuksessa arvioi kansaneläkelaitos. Erityisenä syynä pidetään esimerkiksi maksatuksessa tapahtunutta virhettä tai muuta häiriötä. Avustuksen nostamiseen oikeutetun henkilön esittäessä poikkeamista säännönmukaisesta maksamismenettelystä hänen edellytetään esittävän vaatimuksensa tueksi selvitystä ja tämä sekä paikalliset maksatukseseen vaikuttavat näkökoh-

dat huomioon ottaen ratkaistaan, onko kyseessä sellainen erityinen syy, joka on hyväksyttävissä perusteeksi poiketa säännönmukaisesta maksamismenettelystä.

Pykälän 3 momentin mukaan äitiyspakkaus toimitettaisiin avustukseen oikeutetun henkilön ilmoittamalla kotimaisella osoitteella postin välityksellä tai muulla kansaneläkelaitoksen määräämällä tavalla. Avustuksen toimittamiskustannuksista kotimaassa vastaisi kansaneläkelaitos. Jos äitiysavustuksen nostaja kuitenkin haluaa avustuksen toimitettavaksi ulkomaille, tulee hänen itsensä vastata tästä aiheutuvista kustannuksista.

Pykälän 4 momentissa ehdotetaan säädettäväksi avustuksen menetyksestä tilanteessa, jossa sitä ei ole nostettu tai vastaanotettu kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun se on ollut nostettavissa. Säännös vastaa sairausvakuutuslaissa muun muassa äitiys-, isyys- ja vanhempainrahan osalta sekä lapsilisälaissa (796/92) ja lasten kotihoidon tuesta annetussa laissa (757/92) sanottujen etuuksien osalta säädettyä menettelyä. Säännös olisi myös yhdenmukainen ottovanhempien ja muiden avustukseen oikeutettujen henkilöiden osalta. Nykyisen lain 2 §:n 3 momentin mukaan äitiysavustus on lapsesiottamistilanteissa nostettava 14 kuukauden kuluessa lapsen syntymästä ja lain 8 §:n mukaan muissa tilanteissa 4 kuukauden kuluessa synnytyspäivästä uhalla, että oikeus avustuksen saamiseen on menetetty.

Voimassa olevan asetuksen 5 §:n mukaan, jos äitiysavustuksen saaja ei ole nostanut avustusta äitiysavustuslain 2 §:n 3 momentissa tai 8 §:ssä säädettyssä ajassa, hänen on, saadakseen nostaa avustuksen, pyydettävä kirjallisesti sosiaalilautakunnalta sen suorittamista. Saajan tulee liittää pyyntöönsä selvitys laillisesta esteestä, jonka takia hän ei ole määrääjässä nostanut avustusta. Ehdotetun 4 momentin säännös, jonka mukaan kansaneläkelaitos voisi erityisesti syystä, milloin se katsoo kohtuulliseksi, päättää avustuksen suorittamisesta myös sanotussa momentissa tarkoitettun määrääjän jälkeen, vastaa asiallisesti nykyisin voimassa olevaa säännöstä.

10 §. *Takaisinperintä.* Voimassa olevaan äitiysavustuslakiin ei sisälly aiheetta maksetun äitiysavustuksen takaisinperintää mahdollistavaa säännöstä. Yhdenmukaisesti muiden kansaneläkelaitoksen hoitamien etuuksien kohdalla säädetyn kanssa pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi aiheettomasti maksetun

äitiysavustuksen takaisinperinnästä. Lähtökohdiana säännöksessä on, että aiheutta maksettu äitiysavustus aina tulee periä takaisin. Pakkauksena suoritettu avustus perittäisiin takaisin rahana. Takaisinperinnästä voitaisiin pykälän 2 momentin perusteella kuitenkin kohtuusnäkökohtien perusteella luopua, jos avustuksen aiheuttoman maksamisen ei olisi katsottava johtuneen avustuksen saajan vilpillisestä menettelystä. Kohtuusharkinnassa sovellettaisiin kansaneläkelaitoksen hoitamien muiden etuuksien takaisinperinnässä sovellettavia periaatteita.

Takaisinperintä ehdotetaan pykälän 1 momentissa rajattavaksi viiteen sitä päivää edeltävään vuoteen, jona avustuksen aiheuttoman suorittamisen syy on tullut ilmi. Tämä vastaisi kansaneläkelaitoksen nykyistä käytäntöä hoitamiensa etuuksien takaisinperinnässä. Käytännössä tilanteet, joissa äitiysavustus jouduttaisiin perimään takaisin ovat erittäin harvinaisia.

Pykälän 3 momentin mukaan lainvoimainen takaisinperintäpäätös saattaisiin panna täytäntöön kuten lainvoimainen tuomio. Tämä vastaa jo ennestään noudatettua menettelyä kansaneläkelaitoksen hoitamassa eläke- ja sairausvakuutuksessa sekä työttömyysturvassa. Menettely omaksuttiin myös lapsilisän ja lasten kotihoidon tuen kohdalla.

11 §. *Muutoksenhaku.* Oikeusturvan kannalta tärkeästä muutoksenhausta ehdotetaan otettavaksi lakiin oma pykälänsä. Sen mukaisesti myös muutoksenhaussa sovellettaisiin säännöksiä, jotka koskevat sairausvakuutuslain mukaista äitiys-, isyys- ja vanhempainrahaa sekä lapsilisälaissa ja lasten kotihoidon tuesta annetussa laissa tarkoitettuja etuuksia. Muutoksenhakuelimiä olisivat siten sosiaalivakuutuslautakunta ja tarkastuslautakunta. Valitusaika kummankin valituselimen osalta on 30 päivää tiedoksisaannista. Valituskirjelmä jätettäisiin kansaneläkelaitoksen paikallistoimistoon, joka toimittaisi sen edelleen muutoksenhakuelimelle.

Ehdotettu muutoksenhakutie on katsottu tarkoituksenmukaiseksi säätää yhdenmukaiseksi edellä mainittujen etuuksien muutoksenhakutien kanssa. Hallituksen tarkoituksena on jatkossa myös muutoksenhakutietä koskevan sääntelyn tarkistaminen tarvittaessa. Sosiaalivakuutuslautakuntaan olisi lisäksi mahdollisuuksien mukaan pyrittävä turvaamaan kansaneläkelaitokselle jo siirrettyjen lapsilisää ja lasten kotihoidon tukea sekä kansaneläkelaitokselle vielä siirrettävien etuuksien käsittelyssä tarvittava asiantuntemus.

12 §. *Itseoikaisu.* Pykälään ehdotetaan otettaviksi säännökset kansaneläkelaitoksen itseoikaisumenettelystä muutoksenhaun johdosta. Pykälän 1 momentin mukaan kansaneläkelaitoksen olisi annettava oikaisupäätös, jos se hyväksyisi sille toimitetussa valituksessa esitetyt vaatimukset kaikilta osin. Menettelyllä on tarkoitus nopeuttaa äitiysavustusasioissa tehtyjen valitusten käsittelyä ja rajoittaa selvien asioiden käsittelyä muutoksenhakuelimissä.

Jos kansaneläkelaitos ei kaikilta osin suostuisi valituksessa esitettyihin vaatimuksiin taikka katsoisi, että valitus tulisi jättää tutkimatta, sen tulisi 2 momentin mukaan toimittaa valituskirjelmä ja oma lausuntonsa muutoksenhakuelimelle 30 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä.

Koska kansaneläkelaitoksen tulisi huolehtia siitä, että asiassa on hankittu riittävä selvitys päätöksen antamista varten, olisi aiheellista, että 2 momentin mukaisesta määräajasta voitaisiin poiketa tarpeellisten lisäselvitysten hankkimisen vuoksi. Tällöin lisäselvityksen hankkimisesta olisi viipymättä ilmoitettava valittajalle. Valituskirjelmä lausuntoineen olisi kuitenkin aina toimitettava muutoksenhakuelimelle viimeistään 60 päivän kuluessa valitusajan päättymisen jälkeen. Asiasta säädettäisiin pykälän 3 momentissa.

13 §. *Oikaisu ja päätöksen poistaminen.* Ehdotuksen mukaan kansaneläkelaitoksen tulisi oikaista lainvoimainen päätöksensä, jos se perustuu vääraän tai puutteelliseen selvitykseen tai on ilmeisesti lainvastainen. Kansaneläkelaitos voisi, varattuaan hakijalle tilaisuuden tulla kuulluksi, oikaista lainvoimaisen päätöksensä myös avustuksen saajan vahingoksi. Hakijan suostumusta päätöksen muuttamiseen ei vaadittaisi.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi sosiaalivakuutuslautakunnan ja tarkastuslautakunnan velvollisuudesta oikaista päätöksensä 1 momenttia vastaavasti.

Pykälän mukaisesta oikaisusta mahdollisesti aiheutuva takaisinperintä tapahtuisi 10 §:n mukaisesti.

14 §. *Tietojenantovelvollisuus.* Pykälään ehdotetaan koottavaksi eri tahoihin kohdistuvaa tietojenantovelvollisuutta koskevat säännökset. Äitiysavustuksen hakijan ilmoitusvelvollisuudesta säädettäisiin pykälän 1 momentissa.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi eräiden muiden tahojen tietojenantovelvollisuudesta. Äitiysavustuksen kohdalla so-

siaalihuollon viranomaisten yleinen lakisääteinen tiedonsaantioikeus perustuu nykyisin sosiaalihuoltolain 56 §:ään. Lisäksi äitiysavustuslain 6 §:n 2 momentin mukaan terveyskeskusten terveydenhoitajat ja 5 §:n 3 momentissa mainitut äitiysneuvolat ovat velvolliset antamaan sosiaalilautakunnalle äitiysavustuksen myöntämiseksi ja suorittamiseksi tarpeellisia tietoja. Sosiaalihuoltolakia ei jatkossa enää sovellettaisi. Tämän vuoksi tarvittavien tahojen tiedonantovelvollisuudesta tulisi ottaa lakiin erityinen säännös. Säännös korvaa myös äitiysavustuslain edellä mainitun tietojen antamiseen velvoittavan säännöksen.

Henkilörekisterilain (471/87) 16 §:n mukaan henkilörekisterissä olevia henkilötietoja saa käyttää vain siihen tarkoitukseen, joka on määritelty ennen tietojen keräämistä, jollei henkilörekisterilain tai muun lain säännöksestä muuta johdu. Kansaneläkelaitoksen hallussa on eri etuuskien ratkaisemista varten tarvittavia tietoja, kuten esimerkiksi äitiys-, isyys- ja vanhempainraha-asiassa saatuja tietoja. Hallinnollisesti olisi tarkoituksenmukaista lisätyön säästämiseksi, että näitä tietoja voitaisiin tarvittaessa käyttää myös äitiysavustusta koskevia asioita ratkaistaessa. Asiasta ehdotetaan säädettäväksi pykälän 3 momentissa.

15 §. *Ulosmittaus- ja siirtokielto.* Voimassa olevan lain 12 §:n 1 momentin mukaan sopimus äitiysavustuksen siirtämisestä toiselle henkilölle on mitätön. Pykälän 2 momentin mukaan äitiysavustusta ei myöskään saa ulosmitata eikä käyttää köyhäinhoidon tai yhteiskunnallisen huollon korvaukseksi. Pykälän 3 momentin mukaan ei äitiysavustuksen johdosta myöskään saa vähentää sosiaalilautakunnan toimeentulon tukemiseksi myöntämää avustusta. Säännösten tarkoituksena on nimenomaan turvata se, että avustus todella käytetään vastasyntyneen lapsen varustamiseen.

Toimeentulotukea koskevien säännösten mukaan äitiysavustusta ei oteta tulona huomioon toimeentulotukea myönnettäessä. Sanotun sääntelyn seurauksena ei toimeentulotukea myöskään voida periä takaisin äitiysavustuksesta. Asiaa koskevan sääntelyn sisällyttäminen äitiysavustuslakiin ei siten ole tarpeen. Muilta osin ehdotettu säännös vastaa asiallisesti nykyistä sääntelyä.

16 §. *Salassapitovelvollisuus.* Periaatteellisesti tärkeänä asiana salassapitovelvollisuudesta ehdotetaan otettavaksi lakiin erityinen pykälä.

17 §. *Salassapitovelvollisuuden rikkominen.*

Kyseessä on edelliseen pykälään liittyvä seuraamussäännös.

18 §. *Poikkeaminen laista.* Säännös vastaa asiallisesti voimassa olevan lain 15 §:ää. Säännöksen sanamuotoa ehdotetaan kuitenkin ajanmukaistettavaksi.

18 §. *Tarkemmat säännökset.* Pykälään ehdotetaan sisällytettäväksi asetuksenantovaltuutusta koskeva säännös, jotta lain täytäntöönpanon jatkossa mahdollisesti vaatimat tarkemmat säännökset voitaisiin tarvittaessa antaa asetuksella.

20 §. *Voimaantulo.* Pykälän 1 momentti sisältää voimaantulosäännöksen.

Lain voimaantulon yhteydessä on samanaikaisesti kumottava uuden lainsäädännön johdosta tarpeettomaksi käyneet säännökset. Tämän johdosta pykälän 2 momentissa ehdotetaan kumottavaksi äitiysavustuslaki (424/41) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Ehdotuksen voimaantulon siirtymävaihetta varten pykälän 3 momenttiin on katsottu tarpeelliseksi ottaa säännös, jonka mukaan, jos ennen tämän lain voimaantuloa annetussa muussa laissa tai alemmanasteisessa säädöksessä on viitattu nyt kumottavaksi ehdotettavaan äitiysavustuslakiin, viittauksen katsottaisiin soveltuvin osin kohdistuvan uuden lain vastavaan säännökseen.

21 §. *Siirtymäsäännökset.* Pykälän 1 momentissa säädetään menettelystä ja sovellettavasta lainsäädännöstä siirtymävaiheessa. Käsitettä toimielin on selvitetty edellä 2 §:n kohdalla.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös, jonka mukaan kunnan ja sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskusten tulee ennen uuden lain voimaantuloa luovuttaa hallussaan olevat äitiysavustusta koskevat tarvittavat tiedot kansaneläkelaitokselle.

22 §. *Korvaus kunnan varoista maksetuista avustuksista.* Voimassa olevan lain 10 §:n 1 momentin mukaan äitiysavustus suoritetaan kunnan varoista, mikäli avustusta ei ole kunnan tilauksesta etukäteen toimitettu sille joko rahassa tai luontoisavustuksena. Pykälän 2 momentin mukaan korvaus kunnan varoista maksetuista avustuksista suoritetaan hakemuksesta kunnalle kalenterivuositain. Kunnan tulee hakea korvausta sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskukselta neljän kuukauden kuluessa kunkin kalenterivuoden päättymisestä uhalla, että oikeus siihen muuten voidaan katsoa menetetyksi. Äitiysavustusetuksen 7 §:n mukaan äitiysavustuslain 10 §:n 2 momen-

tissa tarkoitettu hakemus ja tilitys on laadittava sosiaali- ja terveysministeriön vahvistaman kaavan mukaiselle lomakkeelle.

Pykälään ehdotetaan siirtymäkautta silmällä pitäen otettavaksi säännös, joka turvaisi voimassa olevan lain mukaisen menettelyn korvattaessa kunnan varoista maksettuja avustuksia. Ehdotuksen mukaan sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus ratkaisisi kalenterivuotta 1993 koskien nykyisin voimassa olevan ja uuden lain voimaan tullessa kumoutuvan äitiysavustuslain mukaisesti kunnan sanotun lain 10 §:n 2 momentin nojalla vuoden 1994 huhtikuun loppuun mennessä tekemän kunnan varoista maksettuja avustuksia koskevan hakeuksen ja suorittaisi lainkohdassa tarkoitetun korvauksen. Korvaus maksettaisiin kalenterivuoden 1994 aikana.

23 §. *Eräistä siirtymäkauden toimenpiteistä.* Pykälän 1 momentissa ehdotetaan epäselvyyksien välttämiseksi todettavaksi, että valtion ja kuntien hallussa tämän lain voimaan tullessa olevat pakkaukset siirtyvät kansaneläkelaitoksen määräysvaltaan. Kuntien osalta tämä tarkoittaa muun muassa sitä, että ne toimittavat kansaneläkelaitoksen ilmoituksen perusteella hallussaan tämän lain voimaan tullessa olevat äitiyspakkaukset edelleen avustukseen oikeutetuille henkilöille.

Ehdotetun 7 §:n 3 momentin mukaan kansaneläkelaitos määräisi myös pykälän 1 momentissa tarkoitetun äitiysavustuspakkauksen sisällöstä. Sen varmistamiseksi, että pakkausten toimittamiseen ei tule katkoja ja että vuoden 1994 äitiysavustuspakkausten hankintoja päästään tekemään riittävän varhaisessa vaiheessa pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että kansaneläkelaitos voisi ennen lain voimaantuloa valmistella pakkauksia koskevia kalenterivuoden 1994 hankintoja ja tehdä niitä koskevia sopimuksia.

Kansaneläkelaitoksen maksuvalmiuden ja sen turvaamiseksi, että äitiysavustuksia voitaisiin alkaa maksaa heti vuoden 1994 alusta, pykälän 3 momentissa ehdotetaan siirtymävaihetta silmällä pitäen säädettäväksi ehdotetussa 5 §:ssä poikkeavasta ennakoiden maksamismenettelystä.

2. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivästä tammikuuta 1994.

3. Säättämisyjärjestys

Ehdotuksen mukaan uusi äitiysavustuslaki muodostaisi yhtenäisen säännösten, joka sisältäisi sekä äitiysavustusta koskevat aineelliset säännökset että avustuksen toimeenpanossa noudatettavat menettelysäännökset.

Uuden lain säännökset vastaisivat toimeenpanon siirtämistä kokonaisuudessaan kansaneläkelaitokselle koskevia säännöksiä sekä voimassa oleviin äitiysavustusta koskeviin säännöksiin tehtäväksi ehdotettuja lähinnä teknisluonteisia tai muutoin vähäisiä tarkistuksia lukuun ottamatta voimassa olevia säännöksiä.

Ehdotettujen muutosten toteutuessa osa ny-

kyisin äitiysavustusasetukseen sisältyvistä säännöksistä käy tarpeettomiksi. Osasta nykyisin asetustasolla säädettyjä asioita taas on pidetty perustellumpana säätää lain tasolla. Koska asetukseen jäävien säännösten lukumäärä tämän jälkeen jäisi erittäin vähäiseksi, on lakia valmisteltaessa pidetty tarkoituksenmukaisena myös niiden sisällyttämistä tarpeellisilta osin ehdotettuun lakiin. Näin ollen nykyistä äitiysavustusasetusta vastaavaa asetusta ei uuden lain säätämisen yhteydessä ole tarpeen antaa.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Äitiysavustuslaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Lain soveltamisala

Suomessa asuvalle naiselle suoritetaan tämän lain mukaisesti valtion varoista äitiysavustus. Lakia ei kuitenkaan sovelleta vieraan valtion lähetystöön, kauppaedustustoon tai konsulinvirastoon kuuluviin henkilöihin palvelusväkineen, jos he ovat ulkomaan kansalaisia.

Suomessa asuvaksi katsotaan myös Suomen diplomaattisen, lähetetyn konsuli- tai kaupallisen edustajan virastossa taikka Yhdistyneissä Kansakunnissa, sen yhteydessä toimivassa erityisjärjestössä tai tähän verrattavassa muussa kansainvälisessä järjestössä tai tällaisissa tehtävissä toimivan henkilön henkilökohtaisessa palveluksessa taikka suomalaisella aluksella palvelussa sekä korkeakoulussa tai muussa oppilaitoksessa opiskeleva nainen ja hänen alaikäinen lapsensa, jos he ovat Suomen kansalaisia. Oikeus avustukseen on myös, jos ulkomailla oleskelun syynä on päätoimen luonteinen vakinaisen palvelus sellaisessa suomalaisessa yhdyskunnassa tai muussa yhteisössä, säätiössä tai laitoksessa, jolla on kotipaikka Suomessa.

2 §

Oikeus avustukseen

Oikeus äitiysavustukseen on naisella, jonka raskaus on kestänyt vähintään 154 päivää. Avustuksen saamisen edellytyksenä on lisäksi, että nainen ennen raskauden tilansa neljännen kuukauden päättymistä on käynyt terveystarkastuksessa terveyskeskuksessa tai lääkärin vastaanotolla. Kansaneläkelaitos voi kuitenkin erityisestä syystä kuultuaan tarvittaessa sosiaalihuoltolain (710/82) 6 §:n 1 momentissa tarkoitettua toimielintä myöntää avustuksen terveystarkastuksen laiminlyömisestä huolimatta.

Jos avustukseen oikeutettu nainen kuolee ennen kuin avustus on suoritettu, avustus suoritetaan lapsen hoitoon käytettäväksi.

3 §

Avustus ottovanhemmalle tai lapseksiottajalle

Sen estämättä, mitä 1 §:n 1 momentissa, 2 §:ssä ja 8 §:n 2 momentissa on säädetty,

oikeus äitiysavustukseen valtion varoista on myös ottovanhemmalla tai lapseksiottajalla, jolla on kotipaikka Suomessa, jos alle yksivuotias lapsi on lapseksiottamisesta annetussa laissa (153/85) tarkoitetulla tavalla sijoitettu lapseksiottajan luokse. Kansainvälisessä lapseksiottamisessa avustuksen saamisen edellytyksenä on lisäksi, pohjoismaiden kansalaisten välistä lapseksiottamista lukuun ottamatta, että ottovanhemmalle tai lapseksiottajalle on myönnetty lapseksiottamisesta annetun lain 25 §:n 1 momentissa tarkoitettu lapseksiottamisasioiden lautakunnan lupa.

Ottovanhemman tai lapseksiottajan, joka haluaa saada avustuksen, on haettava sitä ennen kuin lapsi saavuttaa yhden vuoden iän.

4 §

Toimeenpano

Tämän lain mukaiset tehtävät hoitaa kansaneläkelaitos.

Jollei tässä laissa toisin säädetä, tätä lakia toimeenpantaessa noudatetaan soveltuvin osin, mitä sairausvakuutuslaissa (364/63) on äitiys-, isyys- ja vanhempainrahan toimeenpanosta säädetty.

5 §

Rahoitus. Ennakoiden maksaminen

Äitiysavustuksesta ja sen toimittamisesta välittömästi aiheutuvat kustannukset korvataan valtion vuotuisen talousarvion tarkoitusta varten varatun määrärahan puitteissa.

Kansaneläkelaitoksen on ilmoitettava kunkin kuukauden 20 päivään mennessä valtiolle määrä, joka kansaneläkelaitoksen arvion mukaan tarvitaan seuraavan kuukauden äitiysavustusten maksamiseen. Valtion on suoritettava kansaneläkelaitokselle tämä määrä ennakkona kuukausittain maksukuukautta edeltävän kuukauden toiseksi viimeisenä pankkipäivänä. Äitiysavustusten maksukuukautta seuraavan kuukauden 20 päivään mennessä kansaneläkelaitoksen on ilmoitettava valtiolle edellisenä kuukautena maksettujen äitiysavustusten yhteismäärä. Kalenterikuukautena maksettujen äitiysavustusten yhteismäärän ja saman kuukauden ennakkojen erotus otetaan

huomioon maksukuukautta seuraavan toisen kuukauden ennakkoa määrättäessä.

6 §

Toimintamenot

Tämän lain yleisestä toimeenpanosta aiheutuvat muut kuin 5 §:ssä tarkoitettut toimintamenot luetaan kansaneläkelaitoksen toimintamenoiksi.

7 §

Äitiysavustus. Äitiyspakkauksesta päättäminen

Äitiysavustus suoritetaan kutakin lasta kohti avustuksen hakijan ilmoituksen mukaan joko äitiyspakkauksena tai rahana.

Valtioneuvosto vahvistaa äitiysavustuksen suuruuden.

Kansaneläkelaitos määrää avustuksen saajan ja vastasyntyneen lapsen tarve huomioon ottaen äitiyspakkauksen sisällöstä.

8 §

Hakeminen. Avustuksen suorittaminen

Äitiysavustusta haetaan kansaneläkelaitoksen paikallistoimistosta.

Avustusta on haettava viimeistään kahta kuukautta ennen laskettua synnytyisaikaa. Avustus voidaan kuitenkin myöntää, vaikka sitä ei olisi haettu säädettyssä määräajassa, jos sen epääminen myöhästymisestä huolimatta olisi kohtuutonta.

Äitiysavustus suoritetaan ennen synnytystä tai ensi tilassa synnytyksen jälkeen.

9 §

Suoritustapa. Avustuksen menettäminen

Rahana äitiysavustus maksetaan avustukseen oikeutetun henkilön ilmoittamalle tilille Suomessa sijaitsevaan rahalaitokseen.

Avustus voidaan kuitenkin maksaa muullakin tavalla, jos tilille maksaminen ei ole mahdollista tai jos avustuksen nostamiseen oikeutettu henkilö esittää kansaneläkelaitoksen hyväksymän erityisen syyn.

Äitiyspakkaus toimitetaan avustukseen oikeutetun henkilön ilmoittamalla kotimaisella osoitteella postin välityksellä tai muulla kansaneläkelaitoksen määräämällä tavalla.

Avustus menetetään, jos sitä ei ole nostettu tai vastaanotettu kuuden kalenterikuukauden

kuluessa sen kalenterikuukauden päättymisestä, jonka aikana se on ollut nostettavissa, jollei erityisestä syystä katsota kohtuulliseksi toisin päättää.

10 §

Takaisinperintä

Jos äitiysavustus on suoritettu aiheetta, se on perittävä takaisin. Äitiyspakkauksena suoritettu avustus peritään takaisin avustuksen hakeamisajankohtana rahana maksetun avustuksen suuruusena. Takaisin ei kuitenkaan voida periä äitiysavustusta, joka on suoritettu aikaisemmin kuin viisi vuotta ennen sitä, kun avustuksen aiheettoman suorittamisen syy on tullut ilmi.

Takaisinperinnästä voidaan luopua joko kokonaan tai osittain, jos tämä katsotaan kohtuulliseksi eikä aiheeton suorittaminen ole johdunut avustuksen saajan tai hänen edustajansa vilpillisestä menettelystä.

Takaisinperintää koskeva lainvoimainen päätös saadaan panna täytäntöön kuten lainvoimainen tuomio.

11 §

Muutoksenhaku

Kansaneläkelaitoksen päätökseen tyytymättömän saa hakea siihen muutosta sosiaalivakuutuslautakunnalta ja sosiaalivakuutuslautakunnan päätökseen tyytymättömän tarkastuslautakunnalta. Sosiaalivakuutuslautakunnasta ja tarkastuslautakunnasta säädetään sairausvakuutuslaissa. Tarkastuslautakunnan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Valituskirjelmä on toimitettava kansaneläkelaitoksen paikallistoimistoon viimeistään 30 päivänä sen päivän jälkeen, jona valittaja on saanut päätöksestä tiedon.

Kansaneläkelaitoksen päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, kunnes asia on lainvoimaisella päätöksellä ratkaistu.

12 §

Itseoikaisu

Kansaneläkelaitoksen on käsiteltävä valitus oikaisuasiana. Jos kansaneläkelaitos hyväksyy kaikilta osin sille toimitetussa valituksessa esitetyt vaatimukset, sen on annettava asiasta oikaisupäätös. Päätökseen saa hakea muutosta siten kuin 11 §:ssä on säädetty.

Jos kansaneläkelaitos ei voi oikaista valituk-

sen kohteena olevaa päätöstä 1 momentissa mainituin tavoin, sen on 30 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä toimitettava valituskirjelmä ja lausuntonsa asianomaisen muutoksenhakuelimen käsiteltäväksi.

Edellä 2 momentissa tarkoitetusta määräajasta voidaan poiketa, jos valituksen johdosta tarvittavan lisäselvityksen hankkiminen sitä edellyttää. Lisäselvityksen hankkimisesta on tällöin viipymättä ilmoitettava valittajalle. Valituskirjelmä on kuitenkin aina toimitettava asianomaiselle muutoksenhakuelimelle viimeistään 60 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä.

13 §

Oikaistu ja päätöksen poistaminen

Jos kansaneläkelaitoksen tämän lain nojalla antama lainvoimainen päätös perustuu väärään tai puutteelliseen selvitykseen tai on ilmeisesti lainvastainen, kansaneläkelaitoksen tulee, varattuaan hakijalle tilaisuuden tulla kuulluksi, oikaista päätös.

Jos sosiaalivakuutuslautakunnan tai tarkastuslautakunnan tämän lain nojalla antama lainvoimainen päätös on 1 momentissa tarkoitettulla tavalla virheellinen, sosiaalivakuutuslautakunnan tai tarkastuslautakunnan tulee, varattuaan hakijalle tilaisuuden tulla kuulluksi, vastaavasti poistaa lainvoimainen päätöksensä ja ottaa tai määrätä asia uudelleen käsiteltäväksi.

14 §

Tietojenantovelvollisuus

Äitiysavustuksen hakija on velvollinen ilmoittamaan kansaneläkelaitoksen paikallistoitimelle kansaneläkelaitoksen määräämällä tavalla avustuksen myöntämiseksi tarvittavat tiedot.

Valtion, kunnan ja muun julkisoikeudellisen yhteisön viranomaisen sekä sairaala tai muu hoitolaitos ovat velvollisia antamaan kansaneläkelaitokselle ja tämän lain mukaiselle muutoksenhakuelimelle maksutta hallussaan olevat äitiysavustusta koskevan asian ratkaisemista varten tarpeelliset tiedot.

Kansaneläkelaitoksella on oikeus käyttää tämän lain mukaisia asioita ratkaistessaan myös muiden hoitamiensa etuuksien ratkaisemista varten saamia tietoa.

15 §

Ulosmittaus- ja siirtokielto

Äitiysavustusta ei saa ulosmitata eikä periä sosiaalihuoltolain (710/82) perusteella annettavien sosiaalipalvelujen kustannusten korvaamiseksi.

Sopimus, joka tarkoittaa tähän lakiin perustuvan oikeuden siirtämistä toiselle, on mitätön.

16 §

Salassapitovelvollisuus

Tämän lain mukaisia tehtäviä hoitavat henkilöt eivät saa ilman asianomaisen henkilön suostumusta ilmaista sivulliselle yksityistä tai perheen salaisuutta, josta he asemansa tai tehtävänsä perusteella ovat saaneet tietää.

Mitä 1 momentissa on säädetty, ei estä asian ilmaisemista sille, jolla lain nojalla on oikeus saada asiasta tieto.

17 §

Salassapitovelvollisuuden rikkominen

Joka rikkoo 16 §:ssä säädetyn salassapitovelvollisuuden, on tuomittava äitiysavustusta koskevan salassapitovelvollisuuden rikkomisesta sakoon, jolle teosta ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta.

Virallinen syyttäjä ei saa nostaa syytettä 1 momentissa tarkoitettua teosta, ellei asianomistaja ole ilmoittanut tekoa syytteeseen pantavaksi.

18 §

Poikkeaminen laista

Tämän lain säännöksistä voidaan poiketa Suomea sitovan kansainvälisen sopimuksen perusteella.

19 §

Tarkemmat säännökset

Tarkempia säännöksiä tämän lain täytäntöönpanosta annetaan tarvittaessa asetuksella.

20 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammiukuuta 1994.

Tällä lailla kumotaan 13 päivänä kesäkuuta

1941 annettu äitiysavustuslaki (424/41) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Jos ennen tämän lain voimaantuloa annetus- ja muussa laissa taikka asetuksessa tai päätöksessä on viitattu 2 momentissa kumottuun äitiysavustuslakiin, viittauksen katsotaan soveltuvien osin kohdistuvan tämän lain vastaavaan säännökseen.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

21 §

Siirtymäsäännökset

Kansaneläkelaitos ratkaisee tämän lain mukaisesti 1 päivästä tammikuuta 1994 kaikki äitiysavustussasiat, ellei tässä laissa toisin säädetä. Ennen tämän lain voimaantuloa vireille tulleen äitiysavustusasian ratkaisee kuitenkin sosiaalihuoltolain 6 §:n 1 momentissa tarkoitettu toimielin 20 §:n 2 momentissa tarkoitettua lain mukaisesti.

Kunnan ja sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksen tulee ennen tämän lain voimaantuloa luovuttaa hallussaan olevat äitiysavustusta koskevat tarvittavat tiedot kansaneläkelaitokselle.

22 §

Korvaus kunnan varoista maksetuista avustuksista

Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittä-

miskeskus ratkaisee kalenterivuotta 1993 koskien 20 §:n 2 momentissa tarkoitettua lain mukaisesti kunnan sanotun lain 10 §:n 2 momentin nojalla 31 päivään huhtikuuta 1994 mennessä tekemän kunnan varoista maksettua avustuksia koskevan hakemuksen ja suorittaa lainkohdassa tarkoitettua korvauksen. Korvaus suoritetaan kalenterivuoden 1994 aikana.

Hakemus ja tilitys valtion varoista kunnalle etukäteen toimitetuista avustummääristä on laadittava sosiaali- ja terveysministeriön vahvistaman kaavan mukaisella lomakkeella.

23 §

Eräistä siirtymäkauden toimenpiteistä

Kansaneläkelaitoksella on oikeus päättää tämän lain voimaantullessa valtion ja kuntien hallussa olevien äitiyspakkausten käytöstä.

Kansaneläkelaitos voi ennen tämän lain voimaantuloa valmistella 7 §:n 1 momentissa tarkoitettua äitiyspakkausta koskevia vuoden 1994 hankintoja ja tehdä niitä koskevia sopimuksia.

Sen estämättä, mitä 5 §:ssä säädetään, valtion on kansaneläkelaitoksen vuoden 1993 joulukuun 20 päivään mennessä ilmoittaman arvion perusteella vuoden 1993 toiseksi viimeisenä pankkipäivänä suoritettava laitokselle ennakkona vuoden 1994 tammikuun äitiysavustusten maksamiseen tarvittava määrä.

Helsingissä 2 päivänä huhtikuuta 1993

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Sosiaali- ja terveysministeri *Jorma Huuhtanen*

